

සීමාසහිත හිඟුරාන සීනි කර්මාන්තයතනයේ 2019, 2020, 2021 හා 2022 වර්ෂ සඳහා වූ ගනුදෙනු පිළිබඳ වාර්තාව

සීමාසහිත හිඟුරාන සීනි කර්මාන්තයතනයේ 2019, 2020, 2021 හා 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂ හතර සඳහා වූ මෙහෙයුම් කටයුතු පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 (1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 (6) ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව මා විසින් පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන කර්මාන්තයතනයේ ක්‍රියාකාරිත්වය සම්බන්ධයෙන් වූ මාගේ නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

1.2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම පිළිබඳ කළමනාකරණයේ සහ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) වගන්තිය ප්‍රකාරව, සෑම විගණනය කරනු ලබන අස්ථිතයක් විසින්ම එම අස්ථිතය සම්බන්ධව වාර්ෂික හා කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය කෙරේ.

එම පනතේ 16(2) වගන්තිය ප්‍රකාරව, සෑම විගණනය කරනු ලබන අස්ථිතයක් සම්බන්ධයෙන් වූ වාර්ෂික මූල්‍ය ප්‍රකාශන, රීති මඟින් දක්වනු ලැබිය හැකි පරිදි වන කාලසීමාවක් තුළ එම අස්ථිතයවල වාර්ෂික කාර්යසාධන වාර්තා ද සමඟ ප්‍රධාන ගණන් දීමේ නිලධාරියා විසින් විගණකාධිපතිවරයා වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

එම පනතේ 38(1) (ඇ) වගන්තිය ප්‍රකාරව, වාර්ෂික වාර්තා සහ වෙනත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවශ්‍ය වේලාවන් ඇතුළත පිළියෙල කිරීමට සිදුවන බව සහතික විය යුතු අතර ඊට අමතරව විගණනය කරනු ලබන අස්ථිතයට අදාළ වාර්ෂික වාර්තා පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීමට ප්‍රධාන ගණන් දීමේ නිලධාරියා වගබලා ගනු ලැබිය යුතුය.

2. වෙනත් නෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 2007 අංක 7 දරන සමාගම් පනතේ පහත සඳහන් අවශ්‍යතාවයන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂ ප්‍රතිපාදන ඇතුළත් වේ.

2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ 150(1) වගන්තියට අනුව, ශේෂ පත්‍රයේ දින සිට මාස හයක් ඇතුළත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා වගකිව යුතු පුද්ගලයා විසින් සහතික විය යුතුය.

2.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2003 ජුනි 02 දිනැති අංක පීර්ඩ්/12 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛයේ 6.5.1 වගන්තිය හා 2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති අංක 01/2021 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛයේ 6.6 වගන්තිය ප්‍රකාරව ගිණුම් වර්ෂය අවසන් වී දින 60 ක් ඇතුළත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තා විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු වුවත් 2016 වර්ෂයේ සිට 2022 වර්ෂය දක්වා වූ වර්ෂ 7 කට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තා මෙම වාර්තාවේ දින වන විටත් විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.</p>	<p>මෙම වර්ෂයන්ට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මේ වන තෙක් අප අමාත්‍යාංශයට ඉදිරිපත් කර නැති අතර එම තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා සී/ස හිඟුරාන සීනි කර්මාන්තයතනයේ සාමාන්‍යාධිකාරී වෙත එම අදාළ තොරතුරු ලබා දෙන ලෙස ඉල්ලා 2022.09.27 දින ලිපියක් මගින් දන්වා ඇත.</p>	<p>චක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන නියමිත කාලයට විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.</p>

2.2 අබණ්ඩ පැවැත්ම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>1993 වර්ෂයේ පුද්ගලිකරණයට යටත්වූ මෙම ආයතනය අසාර්ථක වීම නිසා නැවත 1997 වර්ෂයේදී රජයට පවරාගෙන 1998 වර්ෂයේ සිට කිසිදු නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් සිදු නොවූ බැවින් 2001 වර්ෂයේදී සියළු සේවකයන්ට වන්දි ගෙවා ඔවුන්ගේ සේවය අවසන් කර තිබුණු අතර මෙම කර්මාන්තයතනයට අයත් ඉඩම්වලින් කොටසක් සහ ගොඩනැගිලි අවුරුදු 30 ක බදු පදනම මත ලබාදී ගල්ඔය වැවිලි පුද්ගලික සමාගම පිහිටුවා තිබුණි. ආයතනයේ වත්කම් ආරක්ෂා කිරීම සහ පරිපාලන කටයුතු සඳහා 2016 වර්ෂයේදී සේවකයින් 9 දෙනෙකු සේවයේ යෙදී ඇති අතර වර්තමානය වන විට එක් සාමාන්‍යාධිකාරීවරයකු තාවකාලිකව පත් කරන ලද නමුත් ඔහු විසින් අදාළ කටයුතු සිදුකර නොතිබුණි. ඒ අනුව මෙම කර්මාන්තයතනය නාමිකව තිබෙන ආයතනයක් බවට පත්වී ඇති නිසා මෙම ආයතනයේ අබණ්ඩ පැවැත්ම අවිනිශ්චිතව පවතී.</p>	<p>මේ වන විට මෙම ආයතනය නාමිකව පවතින ආයතනයක් බවට පත්වී ඇති බැවින් අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශයක් මගින් ඇවර කිරීමට කටයුතු කරනු ඇත.</p>	<p>කර්මාන්තාගාරයේ වත්කම් නිශ්කාශනය හා ඇවර කිරීමේ කටයුතු අවසන් කිරීමට කඩිනමින් පියවර ගත යුතුය.</p>

2.3 විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2019, 2020, 2021 හා 2022 වර්ෂයන්හි ගෙවීම් වවුචර්පත්, මුදල් පොත, බැංකු සැසඳුම් ප්‍රකාශන, කාර්ය මණ්ඩල පිළිබඳ තොරතුරු සහ වත්කම් සත්‍යාපන වාර්තා හා වත්කම් හා වගකීම් තොරතුරු, ශේෂ සනාථන කෘෂිකර්ම හා වැවිලි කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් වෙතින් ඉල්ලා සිටිය ද එම තොරතුරු විගණනයට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.</p>	<p>සී/ස හිඟුරාන සීනි කර්මාන්තයතනයේ සාමාන්‍යාධිකාරී එම්.එම්.එම්.ඉල්තිකාර් මහතා වෙත එම අදාළ තොරතුරු ලබා දෙන ලෙස ඉල්ලා 2022.12.28 දින ලිපියක් මගින් දන්වා ඇත.</p>	<p>විගණනය සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු ලේඛන හා පොත්පත් ලබාදීමට වගකිවයුතු පාර්ශවයන් විසින් කටයුතු කළ යුතුය.</p>

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 වත්කම් හා වගකීම්වල පැවැත්ම

කර්මාන්තයතනය විසින් අවසන් වරට පිළියෙල කර විගණනය කරන ලද 2015 දෙසැම්බර් 31 දිනට වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන වත්කම්, බැරකම්, ආදායම් හා වියදම් පිළිබඳ විස්තර පහත දැක්වේ.

අයිතමය	මුදල රු.
ජංගම නොවන වත්කම්	153,005,563
ජංගම වත්කම්	147,279,541

මුළු වත්කම්	300,285,104
	=====
බැරකම්	

ජංගම බැරකම්	83,806,919
ජංගම නොවන බැරකම්	1,661,688,916

මුළු බැරකම්	1,745,495,835
ශුද්ධ වත්කම්/අයිතිය	(1,445,210,731)

මුළු බැරකම් හා හිමිකම	300,285,104
	=====
මුළු ආදායම	11,702,140
මුළු වියදම	10,193,734

අතිරික්තය	1,508,406
	=====

3.2 කාර්ය සාධනය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
1998 වර්ෂයේ සිට කිසිදු නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් සිදු නොවන මෙම කර්මාන්තයතනයේ ශේෂ පත්‍රයේ දැක්වෙන පිරිවැය රු.මිලියන 183 ක් වූ ඉඩම්, ගොඩනැගිලි, යන්ත්‍ර හා උපකරණ යනාදී වත්කම් නිෂ්ක්‍රීයව පවතින බව විගණනයේදී නිරීක්ෂණය විය.	හිඟුරාන සීනි කර්මාන්තයතනයේ වත්කම් නිෂ්කාශනය හා ඇවර කිරීමේ කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය වන බැවින් ඒ සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශයේ කෙටුම්පත සකස් කර අවසන් අතර ඒ සම්බන්ධයෙන් ඉදිරි කටයුතු සිදු කරනු ඇත.	කර්මාන්තයතනයේ පවතින වත්කම් වලින් නිසි ප්‍රයෝජන ගැනීමට අවශ්‍ය පියවර කඩිනමින් ගත යුතුය.

3.3 කළමනාකරණ ක්‍රියාකාරකම්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) කර්මාන්තායතනයට අයත් හෙක්ටයාර් 277.73 ක ඉඩම් හා ඊට අදාළ කම්හල් ගොඩනැගිලි වර්ෂ 30 ක කාලයක් සඳහා බදු පදනම මත සීමාසහිත ගල්ඔය වැවිලි (පුද්ගලික) සමාගම වෙත 2007 වර්ෂයේදී ලබාදී තිබුණ ද 2009 මාර්තු 26 දිනැති අංක අමප 09/0398/329/003 දරන අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය පරිදි බදු ගිවිසුමක් පිළියෙල කොට ඒ සඳහා නීතිපති අනුමැතිය ලබාගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>මේ සම්බන්ධ ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල්ගේ 4/10/63593 හා 2021.02.15 දිනැති ලිපිය මගින් මෙම ඉඩම් වල පරිපාලනය ගල්ඔය වැවිලි (පුද්) සමාගමට භාර දී ඇත.</p>	<p>අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය පරිදි විධිමත් බදු ගිවිසුමක් සකස් කර නීතිපති අනුමැතිය ලබාගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) වසර 20 කට පමණ පෙර බදු ගිවිසුම් මගින් ගොවීන් 4493ක් අතර අක්කර 2.5 බැගින් අක්කර 11,232 ක් ලබාදී තිබුණද, ඒ සඳහා බදු මුදල් අයවී නොතිබුණු අතර එම බදු ගිවිසුම්වල කාලයද ඉකුත්වී තිබුණි. මෙම ඉඩම් ආපසු ලබා ගැනීමට හෝ අලුතින් බදු ගිවිසුම් අත්සන් කර බදු මුදල් අයකර ගැනීමට හෝ සීමා සහිත ගල්ඔය වැවිලි (පුද්ගලික) සමාගම වෙත පැවරීමට විධිමත් පියවරක් ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල්වරයා හා මහා භාණ්ඩාගාරය හා සාකච්ඡා කොට ත්‍රෛපාර්ශ්වික ගිවිසුමක් සකස් කර, ඒ සම්බන්ධව කටයුතු කරනු ඇත.</p>	<p>ගොවීන් වෙත ලබාදී තිබූ ඉඩම් සඳහා බදු ගිවිසුම් සකස් කර බදු මුදල් අයකර ගැනීමට පියවර ගත යුතුය.</p>
<p>(ඇ) කර්මාන්තායතනය සතුව තිබෙන වත්කම් හා තොග සම්බන්ධයෙන් වසර 20 කට අධික කාලයක සිට භෞතික සත්‍යාපනයක් සිදු කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණු බැවින් වත්කම්වල පැවැත්ම හා නිවැරදිතාවය විගණනයේදී තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි.</p>	<p>සී/ස හිඟුරාන සීනි සමාගමේ වත්කම් නිශ්කාශනය හා ඇවර කිරීමේ කටයුතු වලදී වත්කම් සම්බන්ධයෙන් භෞතික සත්‍යාපනයක් කිරීමට සැලසුම් කර ඇත. සී/ස හිඟුරාන සීනි කර්මාන්තායතයේ නාරාහේන්පිට පරිශ්‍රයේ පිහිටි දේපළ වත්කම් විධිමත්ව භාර ගැනීමට පත් කළ කමිටුව මගින් මේ වන විට එම පරිශ්‍රයේ පිහිටි භාණ්ඩ උපකරණ යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා ලිපි ගොනු හඳුනාගෙන අවසන් අතර සී/ස හිඟුරාන සීනි කර්මාන්තායතනය සතු වාහන (යතුරු පැදි හා මෝටර් රථ) වල වත්කම් ලියාපදිංචි කිරීමේ සහතිකය හා ඊට අදාළ යතුරු අමාත්‍යාංශය වෙත භාර දෙන ලෙස දන්වා 2022.09.26 දිනැති ලිපිය මගින් සී/ස හිඟුරාන සීනි කර්මාන්ත සමාගමේ හිටපු සාමාන්‍යාධිකාරී වෙත දැනුම් දී ඇත.</p>	<p>භෞතික සත්‍යාපනයක් කර එම වත්කම්වල පැවැත්ම හා නිවැරදිතාවය තහවුරු කර ගැනීම හා එම වාර්තා විගණනය වෙත ලබාදීම නොපමාව සිදුකළ යුතුය.</p>

- (ඇ) කර්මාන්තයතනයට අයත් නිල නිවාස 273 කින් නිවාස 91ක අනවසර පුද්ගලයින් පදිංචිවී සිටින අතර ඔවුන් ඉවත් කිරීමට නීතිමය කටයුතු කර නොතිබුණි. එසේම අනෙකුත් නිවාසවලින් කුලී මුදල් අයකර ගැනීමට ද කටයුතු කර නොතිබුණි.
- මේ සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කල යුතු වන්නේ ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල්වරයාය.
- නිල නිවාසවල පදිංචි වී සිටින අනවසර පුද්ගලයන් සම්බන්ධයෙන් නීතිමය පියවර ගැනීමට හා විධිමත් කුලී ගිවිසුම් සකස් කර කුලී මුදල් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
- (ඉ) නාරාහේන්පිට කාර්යාලය තුළ බෝතල් නිෂ්පාදනාගාරයට අයත් යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා උපකරණ, යතුරුපැදි 3 ක් හා මෝටර් රථයක්ද හිඟුරාන කම්හල් පරිශ්‍රයේ තිබෙන යන්ත්‍ර උපකරණ ඇතුළු වත්කම් ද 1997 වර්ෂයේ සිට නිෂ්කාර්යව පැවතීම නිසා ප්‍රයෝජනයට ගත නොහැකි තත්වයට පත් වී තිබුණු අතර එම වත්කම් අපහරණය කිරීමට 2023 වර්ෂය අවසානය දක්වා කටයුතු කර නොතිබුණි.
- හිඟුරාන සීනි කර්මාන්තයතනයට අයත් නිශ්චල හා වංචල දේපළ නිසි පරිදි හඳුනාගෙන විධිමත්ව අපහරණය කිරීමට හා වැදගත් ලේඛන තම භාරයට ගැනීම සඳහා මහා භාණ්ඩාගාරයේ සහයෝගයද ලබා ගෙන ඇවර කිරීමේ කටයුතු කිරීමට නියමිතය. 2022.04.29 දිනැතිව පත්කර ගන්නා ලද කමිටුව මගින් නාරාහේන්පිට පරිශ්‍රයේ ඇති නිශ්චල හා වංචල දේපළ භාරගැනීමේ කටයුතු අවසන් කර ඇත.
- නිශ්කාර්යව පවතින වත්කම් අපහරණය කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
- (ඊ) කර්මාන්තයතනයේ පවතින සියලුම වත්කම් පිළිබඳව රජයේ තක්සේරු වාර්තා ලබාගන්නා ලෙස 2018 පෙබරවාරි 27 දින කර්මාන්ත හා වාණිජ කටයුතු අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් විසින් හිටපු සාමාන්‍යාධිකාරී වෙත දැනුම් දී තිබුණු අතර 2017 පෙබරවාරි මස පැවති පොදු ව්‍යාපාර පිළිබඳ කාරක සභා තීරණ හා 2019 අගෝස්තු 27 දිනැති අංක අමප/1972/117/058 දරන අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය ප්‍රකාරව කර්මාන්තයතනය ඇවර කිරීමටත් ඒ සඳහා වත්කම් සහ වගකීම් හඳුනාගෙන ඒවා නිරවුල් කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු කඩිනමින් කළ යුතු බවටත් නියෝග හා අනුමැතිය ලබා දී තිබුණ ද 2023 වර්ෂය අවසානය දක්වා එම ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.
- මේ සම්බන්ධයෙන් අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශයේ කෙටුම්පත සකස් කර අවසන් අතර ඒ සම්බන්ධයෙන් ඉදිරි කටයුතු සිදු කරනු ඇත.
- කර්මාන්තයතනයේ වත්කම් හා වගකීම් නිරවුල් කර ඇවර කිරීමේ කටයුතු කඩිනමින් අවසන් කළ යුතුය.